

สำนักงานอัยการสูงสุด

คู่มือการรับ-ส่งเรื่องร้องเรียน

เพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.)
กับกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานอัยการสูงสุด

คู่มือการรับ-ส่งเรื่องร้องเรียน

เพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
กับกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานอัยการสูงสุด

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่า มีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่ และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าว รวมทั้งยังมีหน้าที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึง การที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๑ ได้กำหนดว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรืออาจเสนอเรื่องต่อศาลปกครอง เมื่อเห็นว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำ อื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายอื่น ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่กลั่นกรองคำร้องจากประชาชนที่จะยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยคดี เนื่องจากถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการ เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น รวมทั้งอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑ บททั่วไป มาตรา ๓๓วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ดังนั้น ทุกองค์กรรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความร่วมมือและช่วยเหลือกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการประสาน และบูรณาการความร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประเทศชาติในการสร้างความเท่าเทียมและสังคมที่เป็นธรรม ซึ่งตามแผนแม่บทของประเทศด้านการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ที่กำหนดเป้าหมายให้ “ปฏิรูปกระบวนการทัศน์การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล” และแผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ที่กำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างในด้านต่าง ๆ ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันของประชาชน โดยนำเทคโนโลยีมาเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้จัดทำโครงการความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียนระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) โดยร่วมกันพัฒนาและจัดทำระบบในการเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียนและส่งต่อเรื่องร้องเรียนจากหน่วยงานดังกล่าวไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชนในการส่งต่อเรื่องร้องเรียนที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) หรือเรื่องร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด หรือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) รับไว้ดำเนินการ แต่ปรากฏว่ามีปัญหาขัดข้องหรือไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อจำกัดในเรื่องหน้าที่และอำนาจ หรือไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมต่อไป รวมทั้งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้จัดทำคู่มือการรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนเพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานอัยการสูงสุด ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป หลักเกณฑ์การรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ช่องทางการติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน การรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดเก็บสถิติผลการปฏิบัติงานและระบบรายงานผลการปฏิบัติงาน การสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับคู่มือเพิ่มเติม คำถามที่พบบ่อย ระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน รวมทั้งแบบฟอร์มการส่งเรื่องร้องเรียน หนังสือส่งต่อเรื่องร้องเรียน หนังสือส่งเอกสารเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียน และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตุลาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลทั่วไป	
๑. ผู้ตรวจการแผ่นดินคือใคร	๗
๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่อะไร	๗
๓. ใครร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้	๑๐
๔. ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบใคร	๑๐
๕. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา	๑๐
๖. ข้อเสนอแนะในการยื่นเรื่องร้องเรียน	๑๑
๗. ช่องทางการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๑
หลักเกณฑ์การรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน	
๑. เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถรับไว้พิจารณาได้	๑๔
๒. เรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา	๒๐
๓. เรื่องร้องเรียนที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	๒๑
ขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน	
- ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งตรง)	๒๒
- คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งตรง)	๒๔
- ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งต่อ)	๒๕

- คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งต่อ)	๒๗
- ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของ สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิ และช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด	๒๙
- คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และการรับเรื่อง ของผู้ตรวจการแผ่นดินของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบังคับคดีจังหวัด	๓๐
ช่องทางการติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน	๓๑
การรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๓๑
การจัดเก็บสถิติผลการปฏิบัติงานและระบบรายงานผลการปฏิบัติงาน	๓๑
การสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับคู่มือ	๓๑
คำถามที่พบบ่อย	๓๓
ระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน	๓๗
ภาคผนวก	
- แบบส่งตรง	๕๓
- แบบส่งต่อ	๕๕
- แบบฟอร์ม สคช.๙	๕๗
- หนังสือส่งต่อเรื่องร้องเรียน	๕๙
- หนังสือส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียน	๖๐
- แบบรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๖๑
- แบบรายงานสถิติการรับเรื่องร้องเรียน (เฉพาะสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน)	๖๒
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	๖๔
- ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒	๘๗

“

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน

”

ข้อมูลทั่วไป

๑. ผู้ตรวจการแผ่นดินคือใคร

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

๑) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๒ คน

๒) ผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่อะไร

๒.๑ เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

๒.๒ แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

๒.๓ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๑๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

- ๑) ด้านการดูแลความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ๒) ด้านการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- ๓) ด้านการจัดการศึกษา
- ๔) ด้านการจัดการบริการสาธารณสุข
- ๕) ด้านการจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
- ๖) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรม
- ๗) ด้านการคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๘) ด้านการศึกษาและประเมินผลกระทบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน
- ๙) ด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- ๑๐) ด้านการรักษาคลื่นความถี่และสิทธิการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม
- ๑๑) ด้านการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค
- ๑๒) ด้านการรักษาวินัยการเงินการคลัง
- ๑๓) ด้านการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๔ หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

หน้าที่และอำนาจอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๔) และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่กลั่นกรองคำร้องจากประชาชนที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยคดีเนื่องจากถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีการกำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ว่าให้ยื่นคำร้องดังกล่าวต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน โดยแบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ เป็นกรณีที่ร้องเรียนว่าการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องจากบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ซึ่งผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพยังคงมีอยู่ก็สามารถยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้

๒) กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ เป็นกรณีบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพร้องเรียนว่า การละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้นั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องจากบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพรัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ดังกล่าว

โดยกฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องข้างต้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิข้างต้น จะต้องไม่ใช่กรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) การกระทำของรัฐบาล
- (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว
- (๕) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
- (๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการศาลทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

๒.๕ เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ

๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำขัดรัฐธรรมนูญ/กฎหมาย

กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๓. ใครร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้

ผู้ใดพบหรือได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ หรือมีความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ หรือบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อาจแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปได้

๔. ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบใคร

๔.๑ หน่วยงานของรัฐ

- ส่วนราชการ (กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น)
- รัฐวิสาหกิจ
- หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง
- องค์การมหาชน
- หน่วยงานอื่นของรัฐ

๔.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ข้าราชการ
- พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ
- เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น
- กรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง

๕. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา

(พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗)

๑. เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
๒. เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว
๓. เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
๔. เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น
๕. การร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อส่วนรวม
๖. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว
๗. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว (ยกเว้นมีหลักฐาน/ข้อเท็จจริงใหม่)
๘. เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

๖. ข้อแนะนำในการยื่นเรื่องร้องเรียน

การร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้องเรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

๑. ใช้ถ้อยคำสุภาพ
๒. ระบุเหตุแห่งการร้องเรียน พร้อมด้วยข้อเท็จจริง หรือพหุติการณณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ร้องเรียน
๓. ระบุหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องตามสมควร
๔. หากเป็นกรณีเฉพาะตัว ผู้ร้องเรียนต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมโดยตรง
๕. ขอให้ระบุชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ของผู้ร้องเรียน
๖. กรณีเป็นเรื่องความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อคุ้มครอง

ประโยชน์สาธารณะ หากผู้ร้องเรียนเกรงว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย ผู้ร้องเรียนสามารถแจ้งขอให้ปกปิดชื่อผู้ร้องเรียนได้ โดยขอให้ระบุไว้ในคำร้องเรียนให้ชัดเจน

๗. ช่องทางการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. ร้องเรียนทางโทรศัพท์ สายด่วน ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ)
๒. ร้องเรียนทางสมาร์ตโฟนผ่าน Application ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยติดตั้ง Application ลงบนสมาร์ตโฟนของท่าน ผ่านระบบ iOS และ Android

๓. ร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต

www.ombudsman.go.th

www.ผู้ตรวจการแผ่นดิน.com

www.สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.com

๔. ร้องเรียนทางไปรษณีย์

ทำหนังสือร้องเรียนส่งไปยัง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ตู้ ปณ.๓๓๓ ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๕

๕. ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

๖. ร้องเรียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะปฏิบัติหน้าที่

๗. ร้องเรียนผ่านองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ทำหนังสือร้องเรียนโดยยื่นผ่านศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด หรือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.)

หลักเกณฑ์การรับและส่ง เรื่องร้องเรียน ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับไว้พิจารณา และเรื่องร้องเรียนที่ห้ามผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหลายประการด้วยกัน ดังนี้ ก่อนที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด หรือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) จะส่งเรื่องร้องเรียนตามความประสงค์ของผู้ร้องเรียนไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานอัยการสูงสุดนั้น ต้องเป็นกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือจากกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ปัญหากรณีหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ หรือปัญหาการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และต้องไม่เป็นเรื่องซึ่งห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

● เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถรับไว้พิจารณาได้

๑.๑ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ (มาตรา ๒๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

การส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินในกรณีนี้ ให้พิจารณาคำร้องเรียนว่าเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรม หรือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) หรือกรณีรับเรื่องร้องเรียนไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีปัญหาขัดข้องหรือไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ หรือไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม หรือกรณีร้องเรียนว่า กฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งจะต้องระบุให้ชัดเจนว่า กฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ในเรื่องใด อย่างไรที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้ร้องเรียนหรือประชาชน พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบ

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน เช่น เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอากรรังนกอีแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตเก็บรังนกอีแอ่นเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมีเนื้อหาขัดกันทางปฏิบัติ

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินภาษี ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ก่อให้เกิดภาระและความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุง แก้ไขมาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งบัญญัติว่า การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา อันเป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปรับปรุงพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพซึ่งผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับเงินคืนจากกองทุนบำเหน็จชราภาพต้องมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และสิ้นสุดการเป็นผู้ประกันแล้วเท่านั้น ที่ก่อให้เกิดภาระและความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

๑.๒ กรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

การส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้

๑.๒.๑ กรณีศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

๑) ต้องเป็นกรณีศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมตามหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ในการดำเนินการรับและแก้ไขปัญหาเรื่องราวร้องทุกข์เสร็จสิ้นแล้ว แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขและมีความประสงค์จะให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา หรือ

๒) ต้องเป็นกรณีที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมตามหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดแล้ว แต่เห็นว่าไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อขัดข้องหรือจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ เนื่องจากมีหน่วยงานถูกร้องเรียนที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและหน่วยงานดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจการกำกับดูแลหรือสั่งการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้

ทั้งนี้ในการส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑) และข้อ ๒) ข้างต้นนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องซึ่งต้องห้ามไม่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด จะต้องมียางานสรุปข้อเท็จจริงและรายละเอียดของเรื่องร้องเรียน ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วทั้งหมด สถานะปัจจุบันของเรื่องร้องเรียน และแจ้งถึงสาเหตุขัดข้องอันทำให้ปัญหาเรื่องร้องเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ ตามแบบฟอร์มการส่งต่อเรื่องร้องเรียนและส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมาให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบต่อไปด้วย ทั้งนี้ การส่งเรื่องร้องเรียนในกรณีดังกล่าว ให้เป็นดุลยพินิจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ หรือศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

๑.๒.๒ กรณีสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด

เมื่อผู้ร้องเรียนประสงค์จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ให้ส่งเรื่องตามแบบฟอร์มการส่งต่อเรื่องร้องเรียนและส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมาให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรใน ๕ อำเภอ ๒ จังหวัด ที่มีปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและข้อกล่าวหาบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบมีหลายหน่วยงานและหน่วยงานดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจการกำกับดูแลและสั่งการของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแก้ไขปัญหาคกรณิหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษและฝุ่นละออง จากการประกอบกิจการของบริษัท ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน ซึ่งผู้ร้องเรียนเคยยื่นเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ แล้ว แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องละเลยปล่อยให้อสถานบริการเปิดเพลงและแสดงดนตรีส่งเสียงดังในช่วงเวลา ๒๒.๐๐ น. - ๐๒.๐๐ น. ของทุกวัน ซึ่งผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายครั้ง แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาแต่อย่างใด ซึ่งเรื่องนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกำชับให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและมีมาตรการป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้อาศัยใกล้เคียง

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัย และไม่ได้รับความเป็นธรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานกว่า ๓๐ ปี และจังหวัดเคยมีมติที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหโดยแจ้งเรื่องให้กรมและกระทรวงที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง กรณีเรียกเก็บภาษีย้อนหลังกับผู้ประกอบการหล่อหลอมโลหะด้วยเตาเหนี่ยวนำไฟฟ้า โดยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เป็นการสร้างภาระและความเดือดร้อนเกินจำเป็นกับผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นเรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของจังหวัด

๑.๓ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

กรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนมีความประสงค์จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ การส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินในกรณีนี้ให้พิจารณาจากคำร้องเรียนว่าเป็นเรื่องของผู้ร้องเรียนเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหน้าที่ของรัฐในด้านหนึ่งด้านใดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๖๓

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน กรณีการร้องเรียนว่าหน่วยงานของรัฐด้านการสาธารณสุขยังไม่ได้กำหนดให้มีการดำเนินการตรวจคัดกรองทารกแรกเกิด (Newborn Screening) เพื่อคัดกรองโรคหรือกลุ่มโรคที่อาจเป็นสาเหตุของภาวะปัญญาอ่อน สมองพิการ หรือการเสียชีวิตในช่วงวัยทารกหรือวัยเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องร้องเรียนด้านการสาธารณสุขที่รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคตามบัญญัติมาตรา ๕๕ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษาและการระดมทรัพยากรของสถานศึกษากับผู้ปกครอง ตามประกาศกระทรวงศึกษา ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรม และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง

๑.๔ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

กรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนมีความประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ การยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีนี้ ให้พิจารณา ดังนี้

๑) ผู้ร้องเรียนได้มีการร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดให้ผู้ร้องเรียนหรือชุมชนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

๒) เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิเสธไม่ดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอจากผู้ร้องเรียนตาม ๑) หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และผู้ร้องเรียนได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการดังกล่าวเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง

หมายเหตุ ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการครบถ้วนตาม ๑) และ ๒) ขอให้รับดำเนินการส่งเรื่องไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ (๒) กำหนดให้ผู้ร้องเรียนยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่หนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการต่อหน่วยงานนั้น

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน กรณีการร้องเรียนว่ากระทรวงที่เกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา กำลังการผลิตไฟฟ้า โดยลดสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าของรัฐซึ่งเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานลงต่ำกว่าร้อยละ ๕๑ และให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการผลิตไฟฟ้ามากขึ้น อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง โดยผู้ร้องเรียนประสงค์จะใช้สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้ยื่นคำร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๕ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

(มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑) ต้องเป็นเรื่องราวร้องเรียนที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) กรณีเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ขอให้ระบุมาตราให้ชัดเจนว่า มาตราใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๒) กรณีเห็นว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

๓) กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้

ตัวอย่างเรื่องราวร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑)

เช่น เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีมาตรา ๓ และ (๑) ของบทนิยามคำว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามมาตรา ๔ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ (๑)

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๖๔

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๒)

เช่น เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยินยอมให้เอกชนใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทำเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์ ตามระเบียบ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูป ที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

หรือ เรื่องร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อ พิจารณาวินิจฉัย กรณีประกาศการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัยในเขตเดิน สายไฟฟ้า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และคณะบริหารจัดการน้ำมันเป็นเหตุให้ น้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูง และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยจัดให้มีการประมูลแหล่งปิโตรเลียม ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งไม่มีตัวแทนของบุคคลและชุมชนเข้าไปร่วมจัดการ อันเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือ ศาลปกครอง กรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดหาวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๕๕

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมีการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖

เช่น เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า คณะกรรมการ สรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตัดสินสิทธิผู้ร้องเรียนทั้งสองในการเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติขัดต่อหลักความเสมอภาค

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณี สถานิติบัญญัติแห่งชาติดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีได้บัญญัติให้ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติ เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘

เช่น เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ซึ่งกำหนดวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หรือ เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ (๔) (จ) และ (ข) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ และการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

๒. เรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา

(มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

เมื่อทราบแล้วว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวผู้ร้องเรียนประสงค์จะใช้สิทธิยื่นเรื่องร้องเรียนในเรื่องใด จะต้องพิจารณาต่อไปถึงเรื่องที่ถูกกฎหมายห้ามมิให้รับไว้พิจารณาด้วย ดังนี้

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่เป็นนโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

(ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒)

- เรื่องที่มีข้อมูลไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะรับไว้พิจารณาได้
- เรื่องที่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยานหลักฐาน หรือไม่ให้ความร่วมมือในการชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร
- เรื่องที่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนขอถอนเรื่องหรือขอยุติเรื่อง
- เรื่องที่ผู้ร้องเรียนตายโดยไม่มีทายาทเข้าแทนที่
- เรื่องที่ผู้ร้องเรียนมิได้เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมโดยตรง
- เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล
- เรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

๓. เรื่องที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(มาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑. ในกรณีที่มีการดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้วให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๒. ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

๓. ในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
(แบบส่งตรง)

ประชาชนขอคำปรึกษา หรือคำแนะนำ

ศูนย์ดำรงธรรมพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามหลักเกณฑ์การรับ-ส่งเรื่องร้องเรียน
โดยเรื่องร้องเรียนที่ส่งตรงไปจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๑ หน้า ๑๔)
  ๒. กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๓ หน้า ๑๖)
  ๓. กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๔ หน้า ๑๗)
  ๔. กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๕ หน้า ๑๘)
- ทั้งนี้ การส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา(ตามหลักเกณฑ์ ข้อ ๒ หน้า ๒๐)
- และในการส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวผู้ร้องเรียนต้องมีความประสงค์ที่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ดำรงธรรมกรอกข้อมูลเรื่องร้องเรียนในระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน โดยใช้แบบส่งตรง
และคลิกส่งเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบดังกล่าวมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดังกล่าวสามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบดังกล่าวได้
ทั้งนี้ หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมากสามารถส่งทางไปรษณีย์ได้

ศูนย์ดำรงธรรมจัดพิมพ์แบบส่งตรง โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามกำกับในแบบดังกล่าว
และนำไปสำเนาจำนวน ๑ ชุด
ชุดสำเนา ให้ผู้ร้องเรียนกลับคืนไป
ชุดตัวจริง ให้ศูนย์ดำรงธรรมเก็บรักษาไว้
และศูนย์ดำรงธรรมจัดพิมพ์ใบรับคำร้องเรียนมอบให้ผู้ร้องเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเรื่องราวเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งเลขดำของเรื่องราวเรียนผ่านทางระบบความร่วมมือ
ส่งเรื่องราวเรียน ให้ศูนย์ดำรงธรรมทราบ และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

หมายเหตุ : แบบส่งตรงใช้เฉพาะเรื่องราวเรียนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ๑) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด
- ๒) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ
- ๓) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
- ๔) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งตรง)

๑. ประชาชนขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
๒. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด พิจารณาเรื่องร้องเรียนตามหลักเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนเพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
  - ๑) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะเสนอต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๑ หน้า ๑๔)
  - ๒) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๓ หน้า ๑๖)
  - ๓) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๔ หน้า ๑๗)
  - ๔) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๕ หน้า ๑๘)
- ทั้งนี้ ในการส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการข้างต้นนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา และผู้ร้องเรียนมีความประสงค์จะยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
๓. หากเรื่องร้องเรียนเข้าตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ขอให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกรอกข้อมูลรายละเอียดของเรื่องร้องเรียนในระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนให้กับผู้ร้องเรียน โดยใช้แบบส่งตรง และขอให้ตรวจสอบข้อมูลของเรื่องร้องเรียนให้ครบถ้วน โดยให้ระบุชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และรายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนให้ชัดเจนเพียงพอ
- การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดังกล่าว สามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบได้ ทั้งนี้ หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมาก และต้องการส่งต่อเรื่องร้องเรียนผ่านทางไปรษณีย์ ให้จัดทำหนังสือตามแบบฟอร์มที่แนบ ส่งมายังผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่อยู่ “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ตู้ ปณ.๓๓๓ ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๕”
๔. เมื่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนมาแล้ว ให้ดำเนินการจัดพิมพ์แบบส่งตรงออกมา โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามกำกับในแบบดังกล่าว และให้จัดทำสำเนาแบบดังกล่าวแก่ผู้ร้องเรียนจำนวน ๑ ชุด ส่วนตัวจริงที่ผู้ร้องเรียนลงนาม ให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เก็บรักษาไว้ และให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด จัดพิมพ์ใบรับคำร้องเรียนมอบให้ผู้ร้องเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย
๕. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเรื่องร้องเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๖. เมื่อรับเป็นเรื่องร้องเรียนแล้วให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน ให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
(แบบส่งต่อ)

ประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรม กรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม
อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย
ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
(ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๒ หน้า ๑๕)

ศูนย์ดำรงธรรมรับเรื่องร้องเรียนไว้ และได้มีการดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้ว
แต่ปรากฏภายหลังว่า

๑. เมื่อศูนย์ดำรงธรรมได้ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรม
หรือปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข

หรือ

๒. เมื่อศูนย์ดำรงธรรมได้ตรวจสอบแล้ว แต่เห็นว่าไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้
เพราะเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อขัดข้องหรือจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ เนื่องจาก
มีหน่วยงานถูกร้องเรียนที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและหน่วยงานดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจการกำกับ
ดูแลหรือสั่งการของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้

ทั้งนี้ การส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
รับไว้พิจารณา (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒ หน้า ๒๐) และในการส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวผู้ร้องเรียนต้องม
ีความประสงค์ที่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

และในการส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นดุลยพินิจของศูนย์ดำรงธรรม และ
หากมีการส่งเรื่องร้องเรียนแล้ว ขอให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ

ศูนย์ดำรงธรรมกรอกข้อมูลเรื่องร้องเรียนในระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน โดยใช้แบบส่งต่อ และคลิกส่งเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบดังกล่าวมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดังกล่าวสามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบดังกล่าวได้ ทั้งนี้ หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมากสามารถส่งทางไปรษณีย์ได้

ศูนย์ดำรงธรรมจัดพิมพ์แบบส่งตรง โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามกำกับในแบบดังกล่าว และนำไปสำเนาจำนวน ๑ ชุด

ชุดสำเนา ให้ผู้ร้องเรียนกลับคืนไป

ชุดตัวจริง ให้ศูนย์ดำรงธรรมเก็บรักษาไว้

และศูนย์ดำรงธรรมจัดพิมพ์ใบรับคำร้องเรียนมอบให้ผู้ร้องเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเรื่องร้องเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน ให้ศูนย์ดำรงธรรมทราบ และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ

ศูนย์ดำรงธรรมยุติเรื่องร้องเรียนที่ส่งต่อมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

*หมายเหตุ

- ๑) แบบส่งต่อนี้จะใช้เฉพาะกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเท่านั้น
- ๒) หากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ส่งต่อเรื่องร้องเรียนในกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม (แบบส่งต่อ) มายังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยที่ศูนย์ดำรงธรรมยังมิได้ดำเนินการใด ๆ ก่อน หรือเป็นเรื่องที่ยังอยู่ในหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมที่จะดำเนินการได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะให้จังหวัดหรือกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงหรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด (แบบส่งต่อ)

๑. ประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด กรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด รับเรื่องไว้และได้มีการดำเนินการตรวจสอบและแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมตามหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมแล้ว แต่ภายหลังปรากฏว่า

๒.๑ ผู้ร้องเรียนเห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขและมีความประสงค์ จะให้ศูนย์ดำรงธรรมส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา

หรือ

๒.๒ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เห็นว่าไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อขัดข้องหรือจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ เนื่องจากมีหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและหน่วยงานดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจการกำกับดูแลหรือสั่งการของ ศูนย์ดำรงธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้

หากเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นไปตามข้างต้น ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด จึงจะส่ง เรื่องร้องเรียนต่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้

ทั้งนี้ ในการส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการข้างต้นนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าว ต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒ หน้า ๒๐)

และขอให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่า จะส่งเรื่องร้องเรียน ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียนด้วย ซึ่งการส่งเรื่องร้องเรียนในกรณีดังกล่าว ให้เป็นดุลยพินิจของศูนย์ดำรงธรรมในการที่จะส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมทั้งรายงานให้ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบต่อไปด้วย

๓. เมื่อผู้ร้องเรียนยินยอมให้ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ขอให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด กรอกข้อมูลรายละเอียดของเรื่องร้องเรียนในระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน โดยใช้ แบบส่งต่อ และจะต้องรายงานสรุปข้อเท็จจริงและรายละเอียดของเรื่องร้องเรียนซึ่งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ได้ดำเนินการไปแล้วทั้งหมด สถานะปัจจุบันของเรื่องร้องเรียน และแจ้งถึงสาเหตุขัดข้อง อันทำให้ปัญหาเรื่องร้องเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ไม่สามารถ แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้

การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดังกล่าว สามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบได้ ทั้งนี้ หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมาก และต้องการส่งต่อเรื่องร้องเรียนผ่านทางไปรษณีย์ ให้จัดทำหนังสือตามแบบฟอร์มที่แนบ ส่งมายังผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่อยู่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ตู้ ปณ.๓๓๓๓ ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๕

๔. เมื่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนมาแล้ว ให้ดำเนินการจัดพิมพ์แบบส่งต่อออกมา โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามกำกับในแบบดังกล่าว และให้จัดทำสำเนาแบบดังกล่าวแก่ผู้ร้องเรียนจำนวน ๑ ชุด ส่วนตัวจริงที่ผู้ร้องเรียนลงนาม ให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เก็บรักษาไว้ และให้ศูนย์ดำรงธรรมจัดพิมพ์ใบรับคำร้องเรียนมอบให้ผู้ร้องเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

๕. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเรื่องร้องเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๖. เมื่อรับเป็นเรื่องร้องเรียนแล้วให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน ให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

๗. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ยุติเรื่องร้องเรียนที่ส่งต่อมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หมายเหตุ หากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ส่งเรื่องร้องเรียนในกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม (แบบส่งต่อ) มายังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยที่ศูนย์ดำรงธรรมยังมีได้ดำเนินการใด ๆ ก่อน หรือเป็นเรื่องที่ยังอยู่ในหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมที่จะดำเนินการได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะให้จังหวัดหรือกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงหรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ภาพแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
ของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด
(แบบ สคช.๙)

ประชาชนขอคำปรึกษา หรือคำแนะนำ

สคชจ. พิจารณาเรื่องร้องเรียนตามหลักเกณฑ์การรับ-ส่งเรื่องร้องเรียน
เพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน (ตามหลักเกณฑ์หน้า ๑๔ - ๒๐)

ทั้งนี้ การส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
รับไว้พิจารณา (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒ หน้า ๒๐) และในการส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวผู้ร้องเรียนต้อง
มีความประสงค์ที่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

สคชจ. ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบตามแบบฟอร์มการส่งเรื่องร้องเรียนของ สคช. (แบบ สคช.๙)
การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดังกล่าวสามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบดังกล่าวได้
ทั้งนี้ หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมากสามารถส่งทางไปรษณีย์ได้

สคชจ. จัดพิมพ์แบบการส่งเรื่องร้องเรียน โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามในแบบดังกล่าว และนำไปสำเนาจำนวน ๑ ชุด
ชุดสำเนา ให้ผู้ร้องเรียนกลับคืนไป ชุดตัวจริง ให้สคชจ.เก็บรักษาไว้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
รับเป็นเรื่องร้องเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนให้ สคชจ.ทราบผ่านทางระบบของ สคช.
และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ

คำอธิบายประกอบแผนผังขั้นตอนการรับ-ส่งเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.)

๑. ประชาชนขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.)

๒. สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด พิจารณาเรื่องร้องเรียนตามหลักเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนเพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินหน้า ๑๔ - ๒๐

ทั้งนี้ ในการส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการข้างต้นนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา (ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒ หน้า ๒๐) และผู้ร้องเรียนมีความประสงค์จะยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓. หากเรื่องร้องเรียนเข้าตามหลักเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนเพื่อเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด กรอกข้อมูลรายละเอียดของเรื่องร้องเรียนในระบบการส่งเรื่องร้องเรียนของ สคช. โดยใช้แบบ สคช.๙ และขอให้ตรวจสอบข้อมูลของเรื่องร้องเรียนให้ครบถ้วน โดยให้ระบุชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และรายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนให้ชัดเจนเพียงพอ

การส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวสามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบได้ ทั้งนี้หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมาก และต้องการส่งต่อเรื่องร้องเรียนผ่านทางไปรษณีย์ ให้จัดทำหนังสือตามแบบฟอร์มที่แนบส่งมายังผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่อยู่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ตู้ ปณ.๓๓๓๓ ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๕

๔. เมื่อสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบของสคช.มาแล้ว ให้ดำเนินการจัดพิมพ์แบบส่งเรื่องร้องเรียนออกมา โดยให้ผู้ร้องเรียนลงนามกำกับในแบบดังกล่าว และให้จัดทำสำเนาแบบดังกล่าวแก่ผู้ร้องเรียนจำนวน ๑ ชุด ส่วนตัวจริงที่ผู้ร้องเรียนลงนามให้สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดเก็บรักษาไว้ และให้สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดจัดพิมพ์ใบรับคำร้องเรียนมอบให้ผู้ร้องเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

๕. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียนรับเป็นเรื่องร้องเรียนเลขดำเข้าในระบบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๖. เมื่อรับเป็นเรื่องร้องเรียนแล้วให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียนแจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนให้สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดทราบผ่านทางระบบรับเรื่องของสคช. และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

ช่องทางการติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนสามารถตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน <https://webapp.ombudsman.go.th/css/> หรือโทรศัพท์สอบถามสายด่วน ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ)

กรณีที่ผู้ร้องเรียนยื่นเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรม และไม่สามารถตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนผ่านทางเว็บไซต์ได้ ผู้ร้องเรียนสามารถติดตามเรื่องได้ที่ศูนย์ดำรงธรรมโดยตรง หรือติดตามสถานะเรื่องร้องเรียนได้จากกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ร้องเรียนก่อน โดยให้กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านประสานกับศูนย์ดำรงธรรม

สำหรับศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด สามารถติดตามสถานะเรื่องร้องเรียนได้จากระบบเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียน

การรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด สามารถรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เข้ามาได้ทั้ง

๑. ผ่านระบบเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียน

๒. หมายเลขสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน ๑๖๗๖ หรือ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๔๖ ในวันและเวลาราชการ

๓. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ contactcenter@ombudsman.go.th

กรณีการรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ หากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะมีการแจ้งเวียนให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดทราบโดยทั่วกันต่อไป

การจัดเก็บสถิติผลการปฏิบัติงานและระบบรายงานผลการปฏิบัติงาน

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถตรวจสอบสถิติการปฏิบัติงานและพิมพ์รายงานผลการปฏิบัติงานดังกล่าวได้จากระบบเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียน

ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีการจัดทำรายงานสถิติการรับเรื่องจากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารให้ทราบเป็นประจำทุกเดือน

การสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับคู่มือ

หากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับคู่มือเล่มนี้ สามารถติดต่อสอบถามได้ที่หมายเลขสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน ๑๖๗๖ หรือ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๔๖ ในวันและเวลาราชการ หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ contactcenter@ombudsman.go.th

A hand is shown holding a large, glowing white circle. Inside this circle, the letters 'FAQ' are written in a bold, white, sans-serif font. The background is a blurred image of a crowd of people. Surrounding the central circle is a network of smaller, glowing white circles, each containing a white icon of a person in a suit and tie. These icons are connected to each other and to the central circle by thin white lines, suggesting a network or community. The overall color scheme is grayscale with white highlights.

FAQ

คำถามที่พบบ่อย (FAQ)

● แบบส่งตรงกับแบบส่งต่อ มีความแตกต่างกันอย่างไร

▶ แบบส่งตรง ใช้กับเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะ ดังนี้

- ๑) กรณีเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด
- ๒) กรณีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ
- ๓) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
- ๔) กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

▶ แบบส่งต่อ ใช้กับกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดรับเรื่องไว้ และได้มีการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวแล้ว แต่ภายหลังปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนเห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือปัญหา ยังไม่ได้รับการแก้ไข และมีความประสงค์ขอให้ส่งเรื่องต่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา หรือศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เห็นว่าไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อขัดข้องหรือจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ เนื่องจากมีหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน และหน่วยงานดังกล่าว ไม่อยู่ในอำนาจกำกับดูแลหรือสั่งการของศูนย์ดำรงธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมดังกล่าวได้

๒. กรณีเรื่องร้องเรียนที่เป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม โดยที่เรื่องนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมอยู่แล้ว หากมีผู้ร้องเรียนมาปรึกษา ศูนย์ดำรงธรรมจะส่งเรื่องต่อมายังผู้ตรวจการแผ่นดินได้หรือไม่

▶ หากเป็นกรณีเช่นนี้ ศูนย์ดำรงธรรมต้องรับเรื่องไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจจนถึงที่สุดก่อน หากถึงที่สุดแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน หรือมีหน่วยงานถูกร้องเรียนที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน และหน่วยงานดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจการกำกับดูแลหรือสั่งการของศูนย์ดำรงธรรม ศูนย์ดำรงธรรมสามารถใช้ดุลยพินิจในการส่งต่อมายังผู้ตรวจการแผ่นดินได้ โดยใช้แบบส่งต่อ

๓. กรณีใดบ้างที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา

- ▶ เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- ▶ เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว
- ▶ เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ▶ เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น
- ▶ การร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ▶ เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว
- ▶ เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว (ยกเว้นมีหลักฐาน/ข้อเท็จจริงใหม่)
- ▶ เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด เช่น ข้อมูลไม่ชัดเจนเพียงพอ ผู้ร้องเรียนขอถอนเรื่องหรือขอยุติเรื่องแล้ว ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเดือดร้อนโดยตรงและไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล (เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของศาล) เป็นต้น

๔. การส่งเรื่องผ่านระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนโดยใช้แบบส่งตรง หากศูนย์ดำรงธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และไม่เป็นเรื่องที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ศูนย์ดำรงธรรมจะส่งผ่านระบบดังกล่าวได้หรือไม่

▶ ศูนย์ดำรงธรรมจะส่งเรื่องผ่านระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนได้ ก็ต่อเมื่อผู้ร้องเรียนยินยอมให้ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเท่านั้น

๕.

เมื่อศูนย์ดำรงธรรมส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ศูนย์ดำรงธรรมสามารถยุติเรื่องร้องเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

▶ ศูนย์ดำรงธรรมจะสามารถยุติเรื่องร้องเรียนที่ส่งต่อมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ก็ต่อเมื่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งเลขดำของเรื่องร้องเรียนผ่านทางระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนให้ศูนย์ดำรงธรรมทราบแล้ว

๖.

การส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียนสามารถแนบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผ่านระบบได้หรือไม่

▶ ระบบสามารถแนบเอกสารหลักฐานส่งมาได้ แต่หากมีเอกสารหลักฐานเป็นจำนวนมาก สามารถส่งมาทางไปรษณีย์ได้ ที่อยู่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ตู้ ปณ. ๓๓๓๓ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๕

๗.

หากพบปัญหาหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป หลักเกณฑ์การรับ-ส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน สามารถสอบถามข้อมูลได้ในช่องทางใด

▶ สามารถติดต่อสอบถามได้ที่หมายเลขสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน ๑๖๗๖ หรือ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๔๖ ในวันและเวลาราชการ หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ contactcenter@ombudsman.go.th

๘.

หากพบปัญหาหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้งานระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน เช่น ไม่สามารถเข้าระบบได้ ต้องการเปลี่ยนรหัสผ่าน (Password) สามารถสอบถามข้อมูลได้ในช่องทางใด

▶ สามารถติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์โดยตรงที่สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๕๗

ติดต่อ สผผ ☎ 02 141 9246 📍 1676 ฟรี mail : contactcenter@ombudsman.go.th

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
Office of the Ombudsman

ศูนย์ดำรง

หน้าหลัก

ส่งเรื่องร้องเรียน

ประวัติการส่งเรื่อง

เรื่องส่งกลับ

ความร่วมมือการส่งเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

Ombudsman Complaint Coordination (OCC)

📄 ส่งเรื่องร้องเรียน (แบบส่งตรง)

▶▶ ส่งต่อเรื่องร้องเรียน (แบบส่งต่อ)

📄 ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน

📄 รายการเรื่องส่งกลับ

ระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน

OCC2022

Ombudsman Complaint Coordination (OCC)

ที่มา

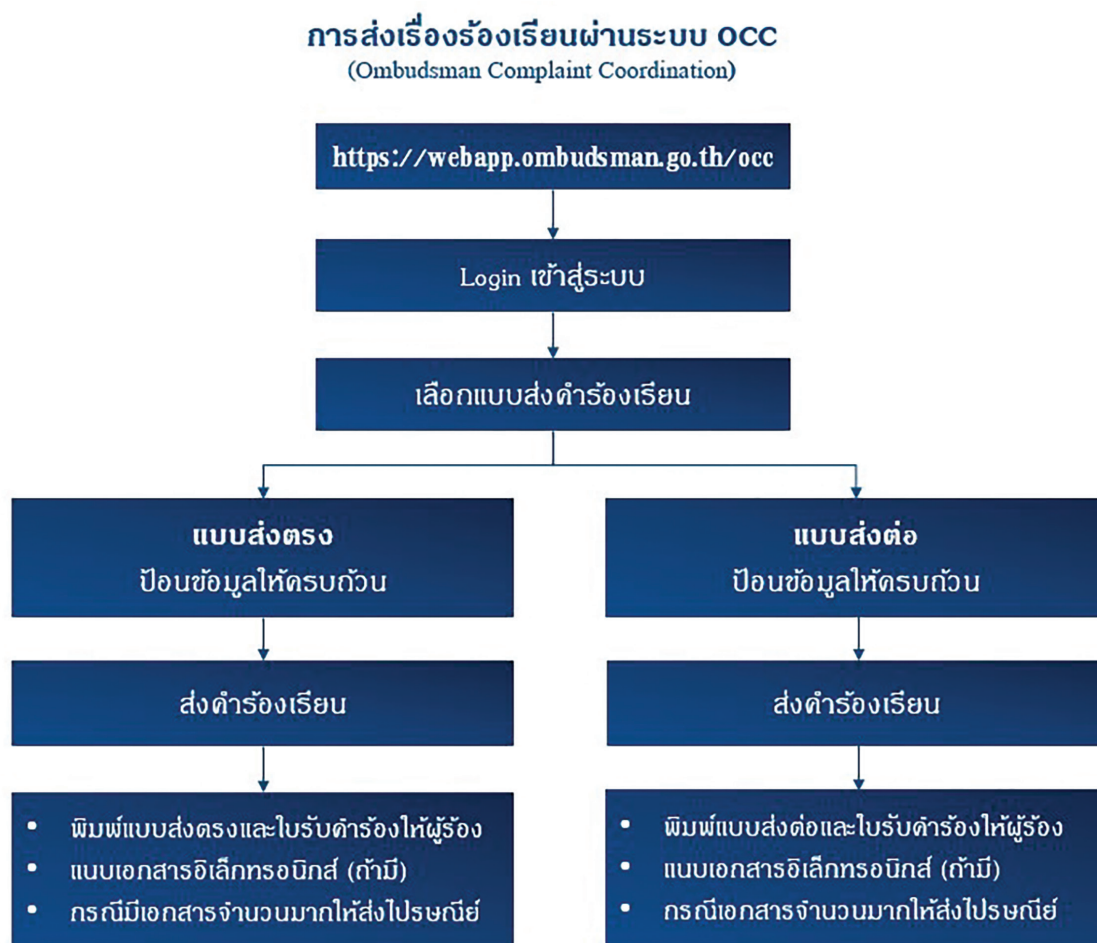
ความเป็นมา

โครงการความร่วมมือเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียนเกิดจากการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานดังกล่าวในการแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชน

การพัฒนาระบบ

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยส่วนพัฒนาระบบสารสนเทศจึงได้พัฒนา “**ระบบความร่วมมือส่งเรื่องร้องเรียน (Ombudsman Complaint Coordination (OCC))**” เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ให้สามารถส่งคำร้องเรียนไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้

ขั้นตอนการส่งคำร้องเรียน

๑. **เปิดโปรแกรม** browser เช่น google chrome, Microsoft edge, Mozilla Firefox, Safari, Opera เป็นต้น

- ที่ช่อง address bar ให้พิมพ์ <https://webapp.ombudsman.go.th/occ>

๒. **login เข้าสู่ระบบ**

- ให้คลิก “**เข้าสู่ระบบ**” ที่ปุ่มด้านบนขวามือ ของหน้าจอ
- ป้อน username และ password (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะให้ username และ password ในวันอบรมการใช้งานระบบ)

รูปที่ ๑ หน้าจอ Login

- ถ้าป้อนถูกต้องระบบจะแสดงชื่อหน่วยงานบนด้านขวาของหน้าจอ
- จะได้หน้าจอหลัก ดังรูปที่ ๒

รูปที่ ๒ หน้าจอหลักระบบ OCC

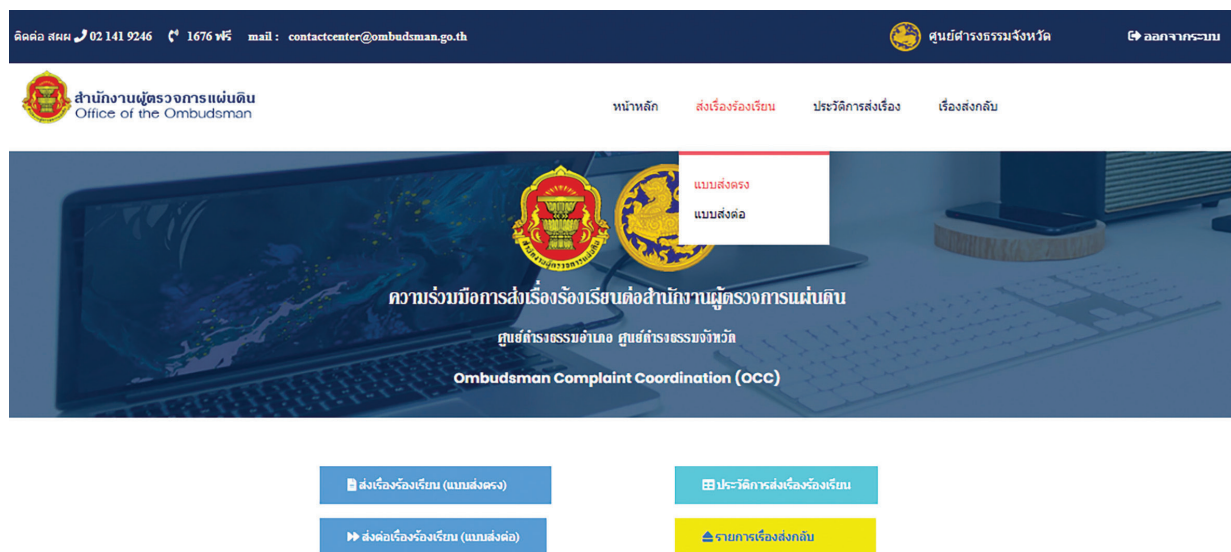

๓. การส่งเรื่องร้องเรียน

ถือเป็นขั้นตอนสำคัญของระบบ ซึ่งการส่งเรื่องร้องเรียนให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะมี ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ เป็นการส่งเรื่องร้องเรียนแบบทั่วไปในกรณีที่ประชาชนมีความประสงค์จะยื่นคำร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องหรือเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาเห็นว่ากรณีการร้องเรียนนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน (เรื่อง que เข้าตามหลักเกณฑ์การรับและส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ข้อ ๑.๑ ๑.๓ ๑.๔ และ ๑.๕) โดยให้ท่านส่งเรื่องร้องเรียน ผ่านระบบ OCC ดังนี้

- ไปที่เมนู ส่งเรื่องร้องเรียน > แบบส่งตรง หรือ คลิกปุ่ม “ส่งเรื่องร้องเรียน (แบบ ส่งตรง)”

รูปที่ ๓ เมนูส่งเรื่องร้องเรียนแบบส่งตรง

แบบคำร้องเรียน (แบบส่งตรง) แบบฟอร์มการส่งเรื่องร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

1. ข้อมูลผู้ร้อง

ชื่อ*	สกุล*	ที่อยู่ บ้านเลขที่*	หมู่	หมู่บ้าน/อาคาร	ซอย
____	____	____	____	____	____
ถนน	จังหวัด*	อำเภอ/เขต*	ตำบล/แขวง*	รหัสไปรษณีย์	
____	____	____	____	____	
เลขบัตรประชาชน*	โทรศัพท์	อีเมล			
____	____	____			

2. หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะร้องเรียน *

ระบุชื่อหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ท่านประสงค์จะร้องเรียน

3. ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน *

ระบุข้อเท็จจริงตามสมควร

4. ผู้ร้องเคยร้องเรียนปัญหานี้ต่อหน่วยงานอื่นหรือไม่

 ไม่เคย เคยร้องเรียนต่อหน่วยงาน

หน่วยงาน	เลขที่ร้องเรียน	ลงวันที่
____	____	____
____	____	____
____	____	____

 ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความตามที่ระบุข้างต้นเป็นจริงทุกประการ (โปรดตรวจสอบข้อมูลก่อนส่ง)

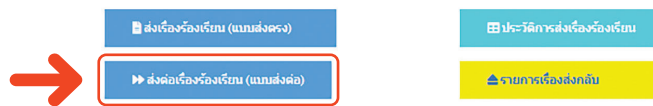
ส่งคำร้องเรียน

รูปที่ ๔ เมนูส่งเรื่องร้องเรียนแบบส่งตรง

- ป้อนข้อมูล ข้อที่จำเป็น (*) ข้อ ๑ - ๔ สำหรับข้อที่ ๔ เป็นการเลือกว่าผู้ร้องเรียนเคยมีประวัติการส่งเรื่องร้องเรียนประเด็นเดียวกันนี้กับหน่วยงานอื่นหรือไม่
- ข้อที่ ๔ หากเคยร้องเรียนหน่วยงานอื่นให้คลิกปุ่มเคย ● ร้องเรียน ระบบจะให้ป้อนข้อมูลหน่วยงานได้ไม่เกิน ๓ หน่วยงาน ส่วนช่องเลขที่ร้องเรียนและลงวันที่หากท่านทราบข้อมูลจากผู้ร้องขอให้ระบุ แต่ถ้าไม่ทราบสามารถผ่านได้
- คลิกที่ปุ่ม เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว หากไม่คลิกระบบจะไม่อนุญาตให้คลิกส่งคำร้องเรียน
- หลังจากส่งคำร้องเรียนสำเร็จระบบจะแสดงหน้าประวัติการส่งเรื่องร้องเรียนแบบส่งตรง ให้อัตโนมัติ (รายละเอียดจะอยู่ในหัวข้อ “ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน”)

กรณีที่ ๒ เป็นการส่งเรื่องร้องเรียนต่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสำหรับศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเท่านั้น กรณีที่ผู้ร้องเรียนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ หรือศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด โดยได้รับเรื่องร้องเรียนไว้พร้อมทั้งได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว และผู้ร้องเรียนเห็นว่า ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข และมีความประสงค์จะให้ศูนย์ดำรงธรรมส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา รวมทั้งเรื่อง que ศูนย์ดำรงธรรมไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนั้นได้ เนื่องจากมีข้อขัดข้องหรือจำกัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ (เรื่องที่เข้าตามหลักเกณฑ์การรับและส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินข้อ ๑.๒) โดยให้ท่านส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบ OCC ดังนี้

- ไปที่เมนูส่งเรื่องร้องเรียน > ส่งแบบส่งต่อ หรือ คลิกปุ่ม “ส่งต่อเรื่องร้องเรียน (แบบส่งต่อ)” ตามรูปที่ ๕

รูปที่ ๕ การส่งต่อเรื่องร้องเรียน แบบส่งต่อ

- จะได้น้ำจอการส่งต่อเรื่องร้องเรียนแบบส่งต่อ ตามรูปที่ ๖
- ให้ป้อนข้อมูลตามลำดับข้อ ๑ - ๙
- คลิกที่ปุ่ม เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว หากไม่คลิกระบบจะไม่อนุญาตให้คลิกส่งคำร้องเรียน

- หลังจากส่งคำร้องเรียนสำเร็จระบบจะแสดงหน้าประวัติการส่งเรื่องร้องเรียนแบบส่งต่อให้อัตโนมัติ (รายละเอียดจะอยู่ในหัวข้อ “ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน”)

แบบคำร้องเรียน (แบบส่งต่อ) แบบฟอร์มการส่งเรื่องร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

(กรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560)

วันที่รับเรื่อง *	เวลา	สถานที่รับเรื่อง *	เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่อง *
____	____	____	____

1. ข้อมูลผู้ร้อง

ชื่อ *	สกุล *	ที่อยู่ บ้านเลขที่ *	หมู่	หมู่บ้าน/อาคาร	ขอ
____	____	____	____	____	____
ถนน	จังหวัด *	อำเภอ/เขต *	ตำบล/แขวง *	รหัสไปรษณีย์	
____	____	____	____	____	
เลขบัตรประชาชน	โทรศัพท์	อีเมล			
____	____	____			

2. หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะร้องเรียน *

3. ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน *

4. รายงานสรุปข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมดำเนินการแล้ว *

5. สถานะปัจจุบันของเรื่องร้องเรียน *

6. สาเหตุขัดข้องอื่นทำให้ปัญหาแก้ไขไม่ได้รับการแก้ไข *

7. เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง *

8. ข้อพิจารณา *

9. ผู้ประสานงาน *

หมายเหตุ เรื่องใบในการส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามแบบส่งต่อ ต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 มาตรา 37)

1. เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด
2. เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว
3. เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน 4. เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น
5. การร้องเรียนโดยมีสิทธิในที่สุดและการพิจารณาไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
6. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนแล้ว 7. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว (ยกเว้นมีหลักฐาน/ข้อเท็จจริงใหม่)
8. เรื่องอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด (ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องที่ไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา 37 (8) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 พ.ศ. 2562)

 ยืนยันส่งเรื่องร้องเรียนให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (โปรดตรวจสอบข้อมูลก่อนส่ง)

ส่งคำร้องเรียน

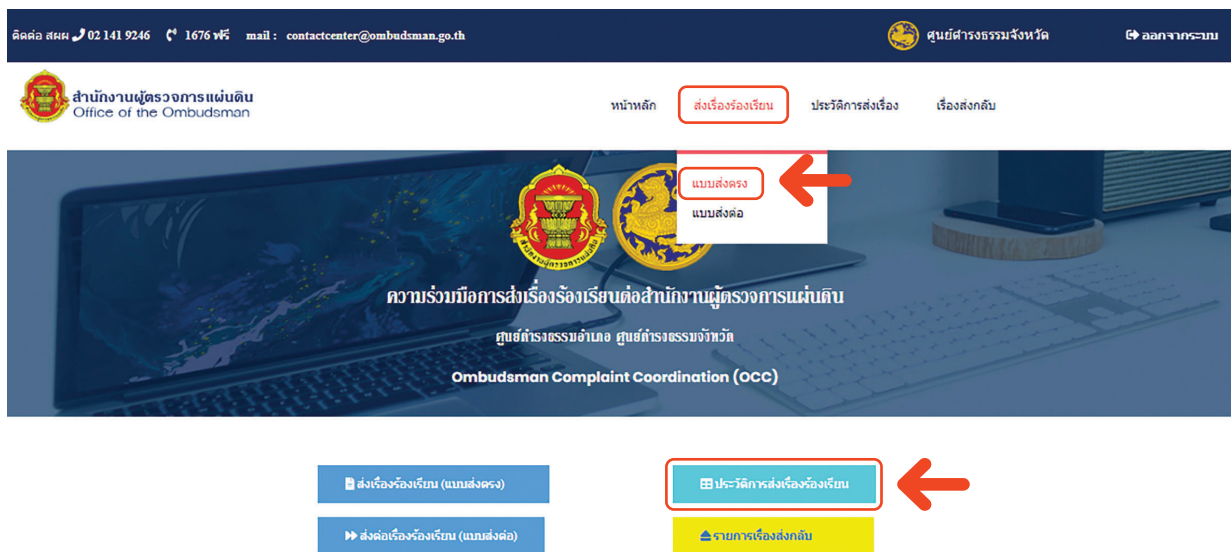
รูปที่ ๖ การป้อนข้อมูลส่งต่อเรื่องร้องเรียน แบบส่งต่อ

ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน

เป็นเมนูสำหรับให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ติดตามหรือแสดงรายการเรื่องร้องเรียนที่ส่งให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งจะแยกเป็นประวัติการส่งเรื่องร้องเรียนแบบส่งตรง และแบบส่งต่อ ดังนี้

ประวัติการส่งเรื่องแบบส่งตรง

- ไปที่เมนู “ประวัติการส่ง” -> ส่งแบบส่งตรง
- หรือจะคลิกที่ปุ่ม “ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน” ที่หน้าจอตามรูปที่ ๗

รูปที่ ๗ การเข้าประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน

ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน (แบบส่งตรง)

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด XXXXXXX

Search:

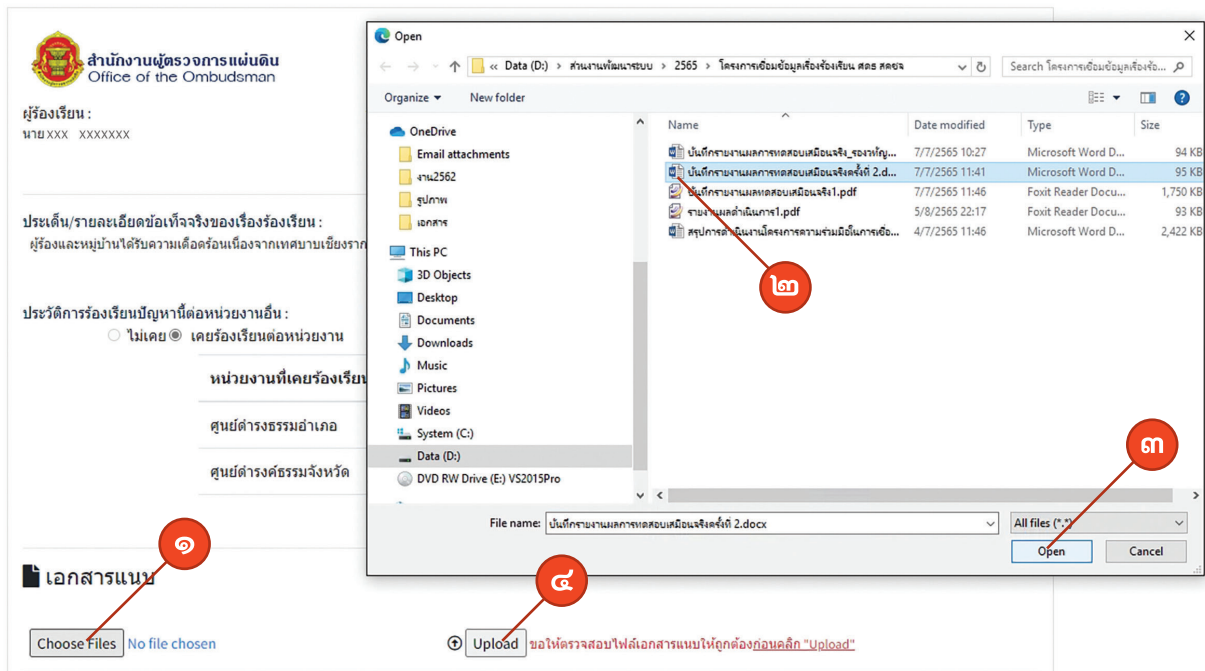
#	เลขอ้างอิง	วันที่ส่ง	ผู้ร้องเรียน	หน่วยงาน/จนท.ที่ถูกร้องเรียน	เรื่องร้องเรียนตัวเลขที่		
1	11924/2565	27/04/2565	นายxxx XXXXXXX	เทศบาล XXXXXXX		เอกสารแนบ	รายละเอียด
2	11925/2565	27/04/2565	นายxxx XXXXXXX	เทศบาล XXXXXXX		เอกสารแนบ	รายละเอียด
3	11934/2565	06/05/2565	ทดสอบ ทดสอบ	ทดสอบ		เอกสารแนบ	รายละเอียด
4	11936/2565	06/05/2565	ทดสอบ ทดสอบ	ทดสอบ		เอกสารแนบ	รายละเอียด

Showing 1 to 4 of 4 entries

Previous 1 Next

รูปที่ ๘ ตัวอย่างหน้าจอแสดงประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน แบบส่งตรง

- โดยท่านสามารถคลิก “แนบเอกสาร” เพื่อแนบเอกสารประกอบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับแต่ละรายการเรื่องร้องเรียนได้ เช่น เลขอ้างอิงที่ ๑๑๙๒๕/๒๕๖๕ ดังรูปที่ ๙

รูปที่ ๙ ตัวอย่างหน้าจอการแนบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- จากหน้าจอแสดงประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน แบบส่งตรง ให้คลิกปุ่ม “รายละเอียด”
- ระบบจะแสดงหน้าจอรายละเอียดข้อมูลที่ส่งเรื่องร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว (รูปที่ ๑๐)
- ให้คลิกที่ปุ่ม “พิมพ์ใบรับคำร้อง” เพื่อส่งให้ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนพร้อมลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน ๑ ชุด และศูนย์ดำรงธรรมเก็บไว้ ๑ ชุด ซึ่งเป็นข้อมูลให้ผู้ร้องเรียนแจ้งติดตามผลการดำเนินการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป
- จากนั้นให้คลิกปุ่มพิมพ์ “แบบส่งตรง” โดยให้ลงลายมือชื่อทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องหรือผู้ส่งเรื่องและผู้ร้องเรียน เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องของศูนย์ดำรงธรรมต่อไป ดังรูปที่ ๑๒ และ ๑๓ ตามลำดับ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
Office of the Ombudsman

แบบส่งตรง 10-08-2565

ผู้ร้องเรียน :
นาย XXX XXXXXXX
2 หมู่ 2
ตำบล XXXXXXX อำเภอ XXXXX จังหวัด XXXXXXX

หน่วยงานที่ร้องเรียน :
เทศบาล

เลขที่อ้างอิง: 11925/2565
วันที่ส่งคำร้อง: 27-04-2565
ผู้ส่ง: ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน :
ผู้ร้องและหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเทศบาลเชียงรากใหญ่ทิ้งขยะและปล่อยน้ำเหม็น

ประวัติการร้องเรียนปัญหาที่ต่อหน่วยงานอื่น :

ไม่เคย เคยร้องเรียนต่อหน่วยงาน

หน่วยงานที่เคยร้องเรียน	เลขที่ร้องเรียน	วันที่ร้องเรียน
ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ		16/06/2564
ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด		21/04/2565

ใบรับคำร้อง

แบบส่งตรง

รูปที่ ๑๐ หน้าจอแสดงการพิมพ์ใบรับคำร้องแบบส่งตรง

Print ?

Total: 1 sheet of paper

Printer

Foxit Phantom Printer

Copies

1

Pages

All

e.g. 1-5, 8, 11-13

Color

Color

[More settings](#)

[Print using system dialog \(Ctrl+Shift+P\)](#)

[Troubleshoot printer issues](#)

Print

Cancel

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
Office of the Ombudsman

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120
ถ.แจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
☎ 1676 โทรสาร 1677

วันที่พิมพ์ 10-08-2565

เลขที่อ้างอิง: 11925/2565
วันที่ส่งคำร้อง: 27-04-2565
ศสจ./ศคชจ: ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ใบรับคำร้องเรียน

ชื่อผู้ร้องเรียน นาย.....

หน่วยงานที่ร้องเรียน: เทศบาล.....

.....
ผู้ร้องเรียน

หมายเหตุ
ผู้ร้องเรียนสามารถสอบถามหรือติดตามเรื่องร้องเรียนได้ที่ ☎ 1676 (ฟรีทั่วประเทศ) เพื่อความสะดวกโปรดแจ้งเลขที่อ้างอิงแก่เจ้าหน้าที่

รูปที่ ๑๑ หน้าจอพิมพ์ใบรับคำร้องเรียน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
Office of the Ombudsman

แบบส่งตรง 10-08-2565

ผู้ร้องเรียน :
นาย XXX XXXXXXX
2 หมู่ 2
ตำบล XXXXXXX อำเภอ XXXXX จังหวัด XXXXXXX

หน่วยงานที่ร้องเรียน :
เทศบาล

เลขที่อ้างอิง: 11925/2565
วันที่ส่งคำร้อง: 27-04-2565
ผู้ส่ง: ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน :
ผู้ร้องและหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเทศบาลเขียนราคาใหญ่ทั้งขยะและปล่อยน้ำเหม็น

ประวัติการร้องเรียนปัญหาติดต่อหน่วยงานอื่น :
 ไม่เคย เคยร้องเรียนต่อหน่วยงาน

หน่วยงานที่เคยร้องเรียน	เลขที่ร้องเรียน	วันที่ร้องเรียน
ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ		16/06/2564
ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด		21/04/2565

ใบรับคำร้อง

แบบส่งตรง

รูปที่ ๑๒ หน้าจอพิมพ์แบบส่งตรง

Print ?

Total: 1 sheet of paper

Printer

Foxit Phantom Printer

Copies

1

Pages

All

e.g. 1-5, 8, 11-13

Color

Color

More settings v

Print using system dialog (Ctrl+Shift+P)

Troubleshoot printer issues

Print

Cancel

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
Office of the Ombudsman

แบบส่งตรง 10-08-2565

ผู้ร้องเรียน :
นาย XXX XXXXXXX
2 หมู่ 2
ตำบล XXXXXXX อำเภอ XXXXX จังหวัด XXXXXXX

หน่วยงานที่ร้องเรียน :
เทศบาล

เลขที่อ้างอิง: 11925/2565
วันที่ส่งคำร้อง: 27-04-2565
ผู้ส่ง: ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

การร้องเรียนแบบส่งตรง

ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน :
ผู้ร้องและหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเทศบาลเขียนราคาใหญ่ทั้งขยะและปล่อยน้ำเหม็น

ประวัติการร้องเรียนปัญหาติดต่อหน่วยงานอื่น :
 ไม่เคย เคยร้องเรียนต่อหน่วยงาน

หน่วยงานที่เคยร้องเรียน	เลขที่ร้องเรียน	วันที่ร้องเรียน
ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ		16/06/2564
ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด		21/04/2565

.....

เจ้าหน้ารับ/ส่งเรื่องร้องเรียน

.....

ผู้ร้องเรียน

รูปที่ ๑๓ หน้าจอพิมพ์แบบส่งตรง

ประวัติการส่งเรื่องแบบส่งต่อ

- ไปที่เมนู “ประวัติการส่ง” -> ส่งแบบส่งต่อ (รูปที่ ๑๔)
- จะได้น้ำจอแสดงประวัติการส่งเรื่องเรียนแบบส่งต่อ (รูปที่ ๑๕)

รูปที่ ๑๔ เมนูประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน แบบส่งต่อ

ประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน (แบบส่งต่อ)

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

Search:

#	เลขอ้างอิง	วันที่ส่ง	ผู้ร้องเรียน	หน่วยงาน/จนท.ที่ถูกร้องเรียน	เรื่องร้องเรียนเลขดำที่	
1	11924/2565	27/04/2565	นาย xxx xxxxxxx	เทศบาล xxxxxxx	255/2565	รายละเอียด
2	11925/2565	27/04/2565	นาย xxx xxxxxxx	เทศบาล xxxxxxx	256/2565	รายละเอียด
3	11934/2565	06/05/2565	ทดสอบ ทดสอบ	ทดสอบ	259/2565	รายละเอียด
4	11936/2565	06/05/2565	ทดสอบ ทดสอบ	ทดสอบ	257/2565	รายละเอียด

Showing 1 to 4 of 4 entries

Previous 1 Next

แสดงเลขดำเรื่องร้องเรียน (สผ. รับผิดชอบแล้ว)

รูปที่ ๑๕ แสดงรายการประวัติการส่งเรื่องร้องเรียน แบบส่งต่อ

ผู้ร้องเรียน :
XXX XXXXX

หน่วยงานที่ร้องเรียน :
ทดสอบ

เลขที่อ้างอิง: 11935/2565
วันที่: 5/6/2022 เวลา: 09:45
ผู้ส่ง: ทดสอบ ทดสอบ
สถานที่รับ: ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน :
ทดสอบรายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน

รายงานสรุปข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมดำเนินการแล้ว :
ทดสอบรายงานสรุปข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมดำเนินการแล้ว
ไม่เกิน 4000 ตัวอักษร

สถานะปัจจุบันของเรื่องร้องเรียน :
อยู่ระหว่างดำเนินการ

สาเหตุข้อขัดข้องอันทำให้ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข :
ไม่ได้รับการแก้ไข เนื่องจาก
1. xxxxx

เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง :
เอกสารประกอบมีจำนวน x หน้า

ข้อพิจารณา :
พิจารณาแล้วเห็นควร xxx

ผู้ประสานงาน :
ทดสอบ ทดสอบ

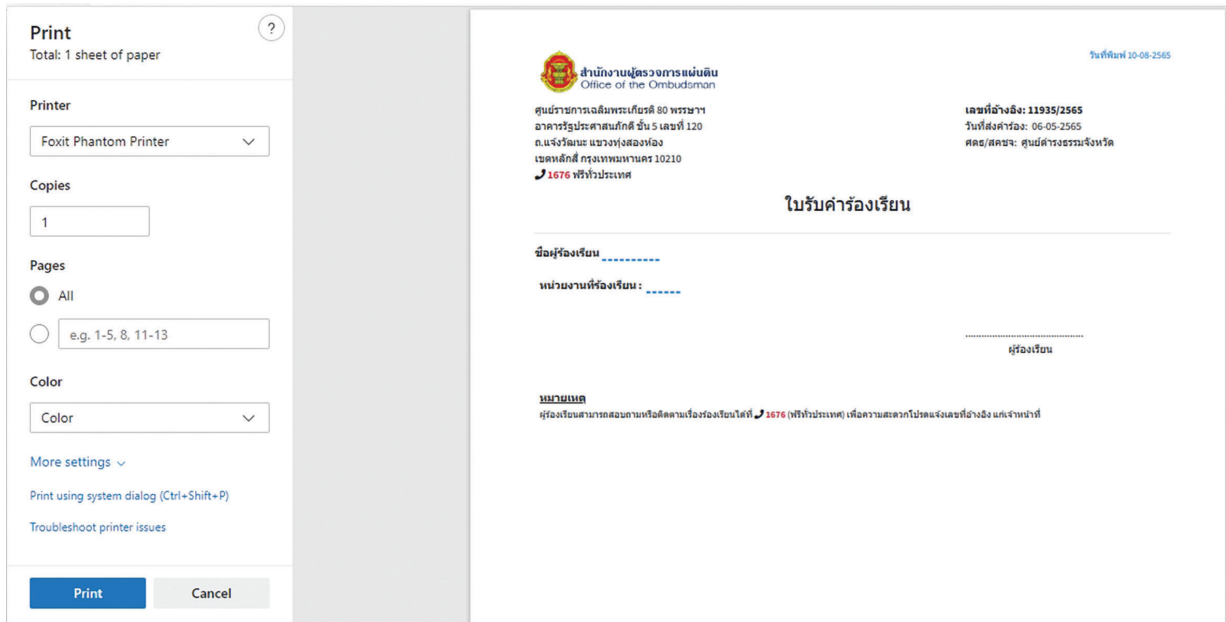
📧 ใบบรรจุเรื่อง

📄 แบบส่งต่อ

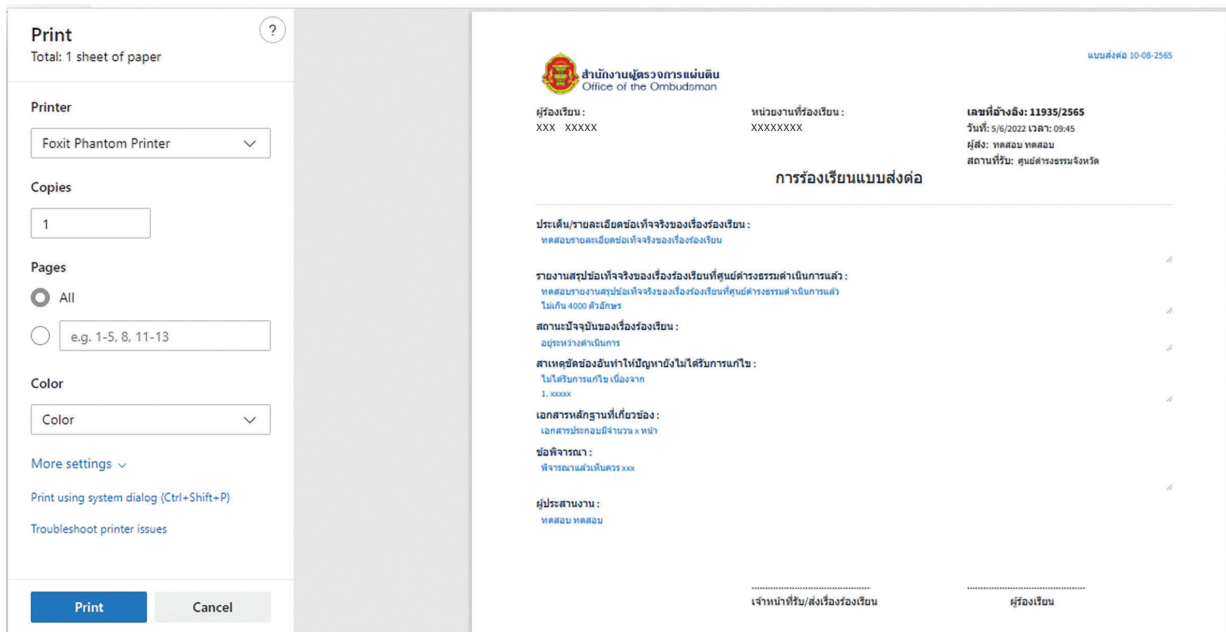
📄 แบบเอกสาร

รูปที่ ๑๖ ตัวอย่างแสดงรายละเอียดเรื่องร้องเรียน แบบส่งต่อ

- ให้คลิกที่ปุ่ม **“พิมพ์ใบบรรจุเรื่อง”** เพื่อส่งให้ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนพร้อมลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน ๑ ชุด และศูนย์ดำรงธรรมเก็บไว้ ๑ ชุด ซึ่งเป็นข้อมูลให้ผู้ร้องเรียนแจ้งติดตามผลดำเนินการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป
- จากนั้นให้คลิกปุ่มพิมพ์ **“แบบส่งต่อ”** โดยให้ลงลายมือชื่อทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องหรือผู้ส่งเรื่องและผู้ร้องเรียน เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องของศูนย์ดำรงธรรมต่อไป ดังรูปที่ ๑๗ และ ๑๘ ตามลำดับ
- จากรูปที่ ๑๖ กรณีส่งเอกสารแนบที่มีจำนวนไม่เกิน ๒๐ หน้า สามารถคลิกที่ปุ่ม **“แนบเอกสาร”** จากนั้นให้ดำเนินการคล้ายกับการแนบเอกสารแบบส่งตรง หากมีจำนวนเอกสารประกอบจำนวนมากให้ส่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทางไปรษณีย์

รูปที่ ๑๗ พิมพ์ใบรับคำร้อง

รูปที่ ๑๘ การพิมพ์แบบส่งต่อ

● หลังจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนที่ท่านส่งแล้ว สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากระบบ หากถูกต้องครบถ้วนจะทำการบันทึกกรับเข้าระบบบริหารจัดการเรื่องร้องเรียน พร้อมทั้ง “ออกเลขเรื่องร้องเรียนดำ” ซึ่งเลขดังกล่าวจะแสดงในหน้าประวัติการส่งเรื่องร้องเรียนทั้งแบบส่งตรงและแบบส่งต่อ

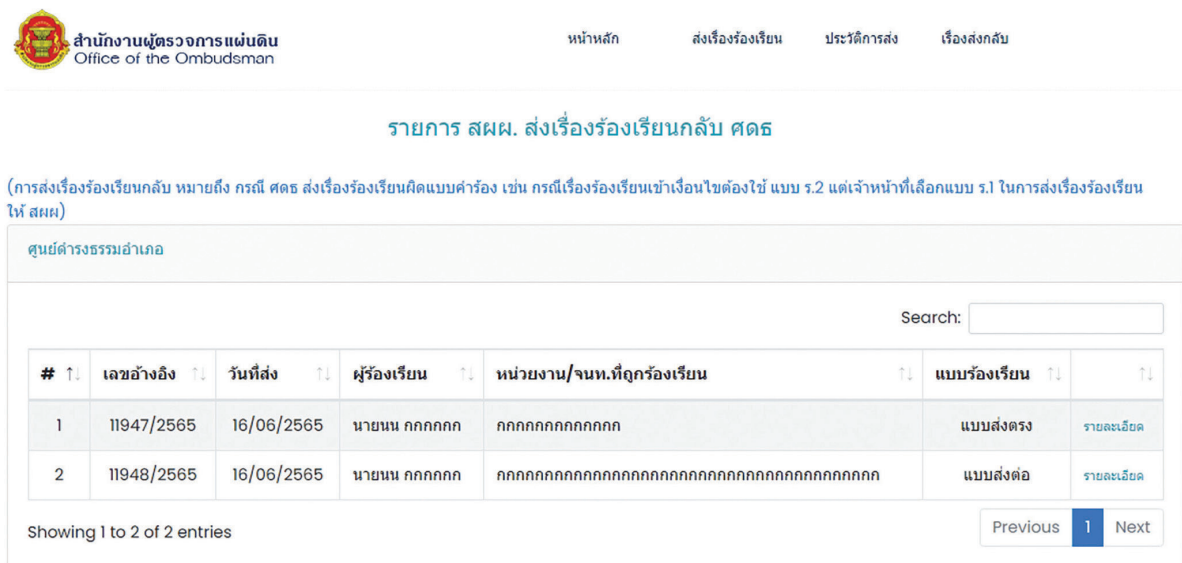
สำหรับกรณีการแสดงผลเลขเรื่องร้องเรียนดำในแบบส่งต่อ หมายถึง ศูนย์ดำรงธรรมแต่ละแห่งสามารถดำเนินการยุติเรื่องร้องเรียนนั้น ได้โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามแนวปฏิบัติตามปกติ

เรื่องร้องเรียนส่งกลับ

เป็นเมนูสำหรับให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ติดตามหรือแสดงรายการเรื่องร้องเรียนที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินส่งกลับให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ในกรณีที่ศูนย์ดำรงธรรมส่งเรื่องร้องเรียนผิดแบบฟอร์มการส่งเรื่อง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจะส่งเรื่องร้องเรียนกลับไปยังศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด นั้นๆ โดย ไปที่เมนู “เรื่องส่งกลับ” หรือ คลิกที่ปุ่ม “รายการเรื่องส่งกลับ”

รูปที่ ๑๙ การเข้ารายการเรื่องร้องเรียนส่งกลับ

รูปที่ ๒๐ ตัวอย่างหน้าจอแสดงเรื่องร้องเรียนส่งกลับ

ពាក្យស្នេហា

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
แบบส่งตรง

แบบคำร้องเรียน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง .....

กราบเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. ข้อมูลของผู้ร้องเรียน

ชื่อ.....นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน/หนังสือเดินทาง/อื่น ๆ (โปรดระบุ.....) : .....

ที่อยู่สำหรับการติดต่อ : บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....หมู่บ้าน/อาคาร.....

ถนน.....ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ : ..... โทรสาร : .....

E-mail : .....

๒. หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะร้องเรียน

ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบ (ระบุชื่อหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ท่านประสงค์จะร้องเรียน)

.....
.....

๓. รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาข้อร้องเรียน

(ระบุเหตุที่ร้องเรียนพร้อมด้วยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตามสมควร)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔. ผู้ร้องเรียนเคยร้องเรียนปัญหานี้ต่อหน่วยงานอื่นหรือไม่

ไม่เคยร้องเรียน

เคยร้องเรียนต่อหน่วยงาน ๑. ....

เลขที่ร้องเรียน.....ลงวันที่.....

๒. ....

เลขที่ร้องเรียน.....ลงวันที่.....

๓. ....

เลขที่ร้องเรียน.....ลงวันที่.....

๕. หลักฐานประกอบการร้องเรียน

หลักฐานอื่น ๆ เช่น เอกสาร ภาพถ่าย แผนที่ (โปรดระบุ) :

๑. ....

๒. ....

๓. ....

๔. ....

๕. ....

ขอรับรองว่าข้อความตามที่ระบุข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อผู้ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบ.....

หมายเหตุ แบบส่งตรงนี้ใช้สำหรับเรื่องร้องเรียนตามหลักเกณฑ์การรับและส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ข้อ ๑.๑ กรณีผู้ร้องเรียนต้องการเสนอต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ

ข้อ ๑.๓ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑.๔ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๑.๕ กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง ให้ใช้แบบฟอร์มการส่งต่อเรื่องร้องเรียน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
แบบส่งต่อ

วันที่.....เวลา.....

สถานที่รับเรื่อง.....

เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่อง.....

ข้อมูลของผู้ร้องเรียน

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร้องเรียน).....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่.....หมู่บ้าน/อาคาร.....ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....หมายเลขโทรศัพท์.....

หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

.....

ประเด็น/รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน

.....

.....

รายงานสรุปข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมดำเนินการแล้ว

.....

.....

สถานะปัจจุบันของเรื่องร้องเรียน

.....

.....

สาเหตุขัดข้องอันทำให้ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข

.....

.....

เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

ข้อพิจารณา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้ประสานงานของศูนย์ดำรงธรรม

.....

.....

เงื่อนไขในการส่งเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามแบบส่งต่อต้องไม่เป็นเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗)

๑. เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ
๒. เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
๓. เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
๔. เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ
๕. เรื่องที่เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
๖. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว
๗. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว (ยกเว้นมีพยานหลักฐาน/ข้อเท็จจริงใหม่)
๘. เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด (ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตาม มาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒)

แบบ สคช. ๙

เพิ่มข้อมูลผู้ติดต่อ

บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ▶ ส่วนตัว

ข้อมูลส่วนตัว

คำนามตัว* ชื่อ* นามสกุล*
 ประเภทบัตร* เลขที่ (หมายเลขประจำตัวประชาชน/หนังสือเดินทาง/บัตรต่างตัว) วัน/เดือน/ปีเกิด อายุ*
 บัตรประชาชน
 เพศ* เชื้อชาติ* สัญชาติ*
 ออกให้ที่จังหวัด* อำเภอ/เขต* วันที่ออกบัตร* วันที่บัตรหมดอายุ*
(กรณีบัตรไม่มีวันหมดอายุให้ใส่ 01/01/9999) หรือ ไม่มีวันหมดอายุ
 Facebook Line ID

ที่อยู่ติดต่อได้

เลขที่* หมู่ ตรอก/ซอย ถนน
 รหัสไปรษณีย์* จังหวัด* อำเภอ/เขต* ตำบล/แขวง*
 โทรศัพท์ โทรสาร

สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Office of The Deputy Rector

ระบบคำร้องขอปรึกษาปัญหากฎหมาย (สท.๕)

เพิ่มข้อมูลผู้ติดต่อ **ข้อมูลเท็จ**

บุคคลธรรมดา นิติบุคคล

ข้อมูลส่วนตัว

คำนามตัว* ชื่อ* นามสกุล*
 ประเภทบัตร* เลขที่ (หมายเลขประจำตัวประชาชน/หนังสือเดินทาง/บัตรต่างตัว) เพศ*
 บัตรประชาชน วัน/เดือน/ปีเกิด* อายุ (ปี)* อายุ (เดือน)* สัญชาติ*
 ออกให้ที่จังหวัด* อำเภอ/เขต* วันที่ออกบัตร* วันที่บัตรหมดอายุ*
 Facebook Line ID อาชีพ

ที่อยู่ติดต่อได้

เลขที่* หมู่ ตรอก/ซอย ถนน
 รหัสไปรษณีย์* จังหวัด* อำเภอ/เขต* ตำบล/แขวง*
 โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ 1* โทรศัพท์มือถือ 2 อีเมล
 065-251-0042

ปรับปรุงล่าสุด: 09/06/2555 08:00

ข้อมูลผู้ขอรับคำปรึกษา **ข้อมูลเท็จ**

ข้อมูลเท็จโดยเจตนา

ผู้ร้องมีความประสงค์ขอความช่วยเหลือ

ทุนทรัพย์ประมาณ*

ข้อมูลเท็จโดยบังเอิญ*

คำแนะนำโดยสรุป (นิติกร/ทนายความอาสา/ทนายความอาสาอาวุโส)

คำแนะนำโดยสรุป

ผู้บันทึก

▶ บันทึก ✕ ยกเลิก

ข้อมูลการเชื่อมโยงหน่วยงานภายนอก

วันที่รับเรื่อง   ถึงวันที่รับเรื่อง   ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร้อง)   หมายเลขประจำตัวประชาชน

หน่วยงาน   สถานะ

ทั้งหมด

ค้นหา   ล้างข้อมูล   เชื่อมต่อข้อมูล

ลำดับ	วันที่รับเรื่อง	รหัสเรื่อง	วัตถุประสงค์การแจ้งเรื่อง	หน่วยงาน	ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร้อง)	สถานะ	รายละเอียด	รับดำเนินการ
1	15/07/2564 14:40	นร01640000032	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	อัญจนา สุริยะกุล	อยู่ระหว่างดำเนินการ		
2	15/07/2564 14:44	นร01620005250	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	คงสิริ สันทนะประภา	ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่		
3		นร02630000066	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี		รอรับดำเนินการ		→
4		นร01620005515	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เจษฎา หันแก้ว	รอรับดำเนินการ		→
5		นร02630001403	แจ้งเบาะแส	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เกศหญิง นามแม่่ง	รอรับดำเนินการ		→
6		นร02630002212	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	จิรนธรา ศรีอุทัย	รอรับดำเนินการ		→

ข้อมูลการเชื่อมโยงหน่วยงานภายนอก

วันที่รับเรื่อง   ถึงวันที่รับเรื่อง   ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร้อง)   หมายเลขประจำตัวประชาชน

หน่วยงาน   สถานะ

ทั้งหมด

ค้นหา   ล้างข้อมูล   เชื่อมต่อข้อมูล

รับดำเนินการ

รับดำเนินการ   ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่

หมายเหตุ*

ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่

บันทึก   ยกเลิก

ลำดับ	วันที่รับเรื่อง	รหัสเรื่อง	วัตถุประสงค์การแจ้งเรื่อง	หน่วยงาน	ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร้อง)	สถานะ	รายละเอียด	รับดำเนินการ
1	15/07/2564 14:40	นร01640000032	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	อัญจนา สุริยะกุล	อยู่ระหว่างดำเนินการ		
2	15/07/2564 14:44	นร01620005250	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	คงสิริ สันทนะประภา	ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่		
3		นร02630000066	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี		รอรับดำเนินการ		→
4		นร01620005515	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เจษฎา หันแก้ว	รอรับดำเนินการ		→
5		นร02630001403	แจ้งเบาะแส	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เกศหญิง นามแม่่ง	รอรับดำเนินการ		→
6		นร02630002212	ร้องเรียน/ร้องทุกข์	สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	จิรนธรา ศรีอุทัย	รอรับดำเนินการ		→

กรณีส่งต่อเรื่องร้องเรียนทางไปรษณีย์
(เนื่องจากคำร้องเรียนมีเอกสารหลักฐาน
เป็นจำนวนมาก)

ที่

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด.....

ที่อยู่.....

.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เรื่อง ส่งต่อเรื่องร้องเรียน

เรียน เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำร้องเรียนของ...(ชื่อผู้ร้องเรียน).....

ด้วยศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด...ได้รับเรื่องร้องเรียนจาก...(ชื่อผู้ร้องเรียน).....กรณี

.....รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด.....ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์เรื่องร้องเรียนที่สามารถยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตามบันทึกข้อตกลง ดังนั้น จึงขอส่งเรื่องร้องเรียนมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด (ชื่อผู้ส่ง)

โทร. ....

โทรสาร.....

กรณีส่งต่อเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม
ทางไปรษณีย์

ที่

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด.....
ที่อยู่.....
.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เรื่อง ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียน

เรียน เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักฐานเพิ่มเติมคำร้องเรียนของ...(ชื่อผู้ร้องเรียน).....

ตามที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด.....ได้รับเรื่องร้องเรียนจาก...(ชื่อผู้ร้องเรียน).....
กรณี.....ซึ่งได้ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านทาง
ระบบและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนไว้แล้ว เป็นเรื่องร้องเรียนเลขคำที่...../.....นั้น

เนื่องจากเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมีเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม ดังนั้น จึงขอส่งมายังสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ/จังหวัด (ชื่อผู้ส่ง)

โทร. ....

โทรสาร.....

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
แบบรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการส่งต่อเรื่องร้องเรียน
จากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

แบบรายงานสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ผลการรับเรื่อง (จำนวนเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ/ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ)

ผลการรับเรื่อง	จำนวน (เรื่อง)	%
เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ		
เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ		
รวมทั้งสิ้น		๑๐๐

๒. สรุปหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน และประเด็นการร้องเรียน

หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน	ประเด็น	จำนวน (เรื่อง)
เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ		
เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ		
รวมทั้งสิ้น		

๓. สรุปตามพื้นที่สายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนัก	จำนวน (เรื่อง)	%
สำนักสอบสวน ๑ (ผผ.อิสสระีย์)		
สำนักสอบสวน ๒ (ปธ.ผผ.สมศักดิ์)		
สำนักสอบสวน ๓ (ผผ.ทรงศักดิ์)		
สำนักสอบสวน ๔		
- สส.๔ ผผ.อิสสระีย์		
- สส.๔ ปธ.ผผ.สมศักดิ์		
- สส.๔ ผผ.ทรงศักดิ์		
รวม		๑๐๐

๒. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า ความรวมถึงประธานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับ ระเบียบ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

เป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าสิบปีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

(๒) ผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน
ลักษณะการมีประสบการณ์ และกิจการอันเป็นสาธารณะตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด ในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการที่จะได้บุคคลที่มี
ประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติ
ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอน
สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่
หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิด
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน
ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามกฎหมายอาญา
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิด

ฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของมือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่ วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับ คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการ องค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนน สูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนน สูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้ คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการ สรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหา ผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ แต่ไม่รวมถึงการสรรหาใหม่หรือสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ มาตรา ๑๓ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๔ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหา ในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือ เพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรม ทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิด ผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคล

ซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ในการสรรหา ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสาม หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสาม ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหารายใด ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหา แต่เมื่อรวมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงสองคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่มีอยู่และให้ดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๔ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้ดำเนินการสรรหาใหม่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัย ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่แทน

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้พ้นจากตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งอาวุโสสูงสุดทำหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระหว่างที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีผู้ตรวจการแผ่นดิน

เหลืออยู่เพียงคนเดียว จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ไม่ได้ เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินครบวาระ แต่ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหา ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้น อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องและมีผู้ตรวจการแผ่นดิน เหลืออยู่ไม่ถึงสองคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นการชั่วคราวให้ครบสามคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินได้จนกว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๒๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตร หรือโครงการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับ ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าทีและอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกระเบียบตาม (๒) และ (๔) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือมีลักษณะเป็นการมุ่งหมายที่จะกล่าวหา หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งหรือการร้องเรียน ต้องดำเนินการ โดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับ ให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นเรื่องการขอให้จัดหรือระงับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็นต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือ ให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไปในนั้นมีได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็น พยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก

มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ วรรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕

(๗) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

(๘) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตามมาตรา ๔๓

(๙) การกำหนดคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕

(๑๐) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘

(๑๑) การเสนองบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙ และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐

(๑๒) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามมาตรา ๕๑

(๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นไปตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงานจ้างบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็นหรือในกรณีที่อาจหลีกเลี่ยงได้จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทนก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทน ของบุคคลหรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการ การพ้นจากตำแหน่ง ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น และวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ผู้จัดทำและเผยแพร่รายงานตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๙ หากได้กระทำโดยสุจริต ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแต่กรณี มาตรา ๓๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๐ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกได้แก่ คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะ มีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีที่มีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสอง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ โดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไมอาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันดังกล่าว และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติโดยเร็วต่อไป และให้นำความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้ ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่เป็นนโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งยุติเรื่อง

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๖ หรือการไม่รับพิจารณาหรือยุติเรื่องตามมาตรา ๓๗ ให้ผู้ร้องเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบ โดยในกรณีที่ไม่รับไว้พิจารณาหรือให้ยุติเรื่อง ให้ระบุเหตุผลให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วย

มาตรา ๓๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำการสรุปโดยมิให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

หมวด ๓

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๐ ให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทน ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๔๑ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มิมีกฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาระความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณาคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไร

มาตรา ๔๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีมติกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกัน ให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๔๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๕

(๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา

(๕) ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ

(๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๔๗ เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัย พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น และตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

การออกระเบียบตาม (๒) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

มาตรา ๔๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน

มาตรา ๔๙ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการเสนองบประมาณรายจ่ายดังกล่าว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง ประกอบด้วย

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

มาตรา ๕๐ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดิน และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๕๑ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินการของสำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับมาตามมาตรา ๔๙
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน

(๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน

(๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณี
ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทธรณ์ให้ก็ได้

มาตรา ๕๒ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภาและ
คณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อหรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุ
แต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๕๓ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยก
อายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรอง
บัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน
โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย
มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและ
คณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๕ (๑) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืน
มาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่
ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่า
จะครบวาระตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ เว้นแต่กรณีตาม (๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดคุณสมบัติ
ตามมาตรา ๘ มิให้นำมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ
ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงาน
เลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้ง
ผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้
โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิ
ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้
การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณา
และวินิจฉัยว่าประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใด ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) หรือ (๒)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ต้องมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่างอยู่ ให้คณะกรรมการสรรหา
ตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินตาม
จำนวนที่ยังว่างอยู่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัยตามมาตรา ๕๗

ในกรณีที่ไม่มีประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว
ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๕๖
ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และแจ้งให้ประธานวุฒิสภารับ
เพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๙ ให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป
และให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำสัญญาจ้างขึ้นโดยให้มีระยะเวลาการจ้างไม่เกินวาระที่จะต้อง
พ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะวินิจฉัย

มาตรา ๖๐ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๑ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๒ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๓ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนหรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระหนหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘)
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘)
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้มีความชัดเจน
และเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมติผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดิน
ไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา
ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

- เรื่องที่มีข้อมูลไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะรับไว้พิจารณาได้
- เรื่องและผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยานหลักฐาน หรือไม่ให้ความร่วมมือ
ในการชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร
- เรื่องและผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนขอถอนเรื่องหรือขอยุติเรื่อง
- เรื่องและผู้ร้องเรียนตายโดยไม่มีทายาทเข้าแทนที่
- เรื่องและผู้ร้องเรียนมิได้เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมโดยตรง
- เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล
- เรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น
- เรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้วแต่กรณี

กรณีตามวรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) หากเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม
แก่ประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาต่อไปก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕

เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑ สายด่วน ๑๖๓๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) www.ombudsman.go.th